

Stanovisko habilitační komise k návrhu na jmenování docentem

Masarykova univerzita	
Fakulta	filozofická
Obor řízení	Obecná a diachronní lingvistika
Uchazeč	Mgr. Vít Boček, Ph.D.
Pracoviště uchazeče	Ústav pro jazyk český AV ČR
Habilitační práce	<i>Praslovanština a jazykový kontakt</i>

Složení komise

Předseda	prof. RNDr. Václav Blažek, CSc. <i>Masarykova univerzita</i>
Členové	prof. PhDr. Marie Krčmová, CSc. <i>Masarykova univerzita</i> doc. PhDr. Jiří Rejzek, Ph.D. <i>Univerzita Karlova</i> doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D. <i>Univerzita Karlova</i> PD Dr. Harald Bichlmeier <i>Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg</i>

Hodnocení vědecké kvalifikace uchazeče

Mgr. Vít Boček, Ph.D., úspěšně ukončil v roce 2005 magisterské studium oborů obecná jazykověda a český jazyk a literatura a v témže roce i bakalářské studium oboru historie, vše na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Tamtéž studoval v letech 2006–2009 v doktorském studiu indoevropskou srovnávací jazykovědu. Studium absolvoval obhajobou disertační práce *Studie k nejstarším romanismům ve slovanských jazycích*. Studium zmíněných filologických oborů v duchu nejlepších tradic brněnské jazykovědy (mezi jeho učitele patřil například prof. Adolf Erhart) předurčilo jeho podvojnou dráhu historického a obecného lingvisty. Již v roce 2005 získal pracovní místo v etymologickém oddělení Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky v Brně, založeném v 50. letech prof. Václavem Machkem. Zde pracuje až doposud.

Vědecké zaměření uchazeče se rozbíhá do několika vzájemně provázaných směrů, jimiž jsou slovanská etymologie s historickou slavistikou, kontaktní lingvistika, jazyková typologie a dějiny lingvistiky. Společným jmenovatelem Bočkova bádání v těchto disciplínách je zvýšený zájem o teoretický aspekt odborné práce, jasnou metodologii a hledání nových cest pro interpretaci starých problémů.

V souladu s hlavní pracovní náplní svého pracoviště, jež spolu s obdobnými institucemi v Krakově, Moskvě a Bělehradě patří k hlavním centrům etymologického výzkumu slovanských jazyků, je habilitand činný především v oblasti slovanské etymologie. Účastní se prací na dlouholetém projektu *Etymologického slovníku jazyka staroslověnského*, jediného etymologického slovníku prvního slovanského spisovného jazyka. Slovník je vysoce ceněn v zahraniční historické slavistice i indoevropéistice a je hojně citován. Uchazeč pro tento slovník napsal více než 60 heslových statí, kromě toho se ve funkci sekretáře redakce účastní i edičních a organizačních prací na slovníku. V řadě textů též promýšlí obecné problémy etymologické lexikografie. Vedle toho je autorem více než desítky statí věnujících se

etymologickým výkladům vybraných slovanských slov. Slovanské etymologii byla věnována i habilitandova disertační práce analyzující nejstarší přejatá slova z románského prostředí do slovanských jazyků, jež posléze vyšla knižně.

Zájem o etymologický výzkum přejatých slov přivedl uchazeče ke kontaktné lingvistice. Rozšířil svůj vědecký záběr o výzkum kontaktně podmíněných jevů i na jiných rovinách, než je slovní zásoba, tedy v gramatice a fonologii. Podstatnou habilitandovou zásluhou je uvádění moderních teorií jazykového kontaktu do české lingvistiky. Zaměřuje se přitom na otázku využitelnosti těchto přístupů ve výzkumu nedoložených, rekonstruovaných jazykových stadií, konkrétně praslovanštiny. Dosavadním vrcholem jeho badatelského úsilí je monografie *Praslovanština a jazykový kontakt* z roku 2014, kterou předkládá jako habilitační spis. Kniha se setkala s příznivým ohlasem, což dokládají četné citace v domácí i zahraniční odborné literatuře (viz příloha č. 6).

Kontaktná lingvistika je mostem k další disciplíně, jazykové typologii. Na tomto poli rozvíjí habilitand především typologickou teorii pražské školy založenou Vladimírem Skaličkou. V několika textech precizoval její teoretické postuláty a zhodnotil její explikační sílu vzhledem k jiným typologickým teoriím. Materiálově se zabýval typologickým popisem a srovnáním rumunštiny a španělštiny.

Ve všech zmíněných disciplínách staví uchazeč na důkladné znalosti jejich vývoje. Je činný jako vysoce kompetentní interpret lingvistické historiografie. To s sebou vedle vlastní výzkumné práce k dějinám lingvistiky přináší i aktivitu ediční: jako editor či spolueditor vydal knižně řadu starších, málo přístupných textů ze slovanské etymologie i jazykové typologie, dále například rozsáhlou korespondenci Václava Machka (viz příloha 5, odst. xvi).

Bočková erudice v několika spřízněných disciplínách vzbudila pozornost podobně zaměřených lingvistických pracovišť, což se projevilo řadou vyžádaných přednášek. Zatímco na domácí scéně se uchazeč zaměřuje především na vysvětlování principů kontaktné lingvistiky a mechanismů působení jednoho jazyka na druhý, v zahraničí se soustředí na seznamování publika s dějinami české lingvistiky (viz příloha 5, odst. xiv).

Výrazným oceněním dosavadní činnosti habilitanda na domácí úrovni byl už v roce 2011 zisk *Prémie Otto Wichterleho*, kterou uděluje Akademie věd ČR mimořádně kvalitním a perspektivním vědeckým pracovníkům AV ČR do 35 let, kteří přispívají vynikajícími výsledky k rozvoji vědeckého poznání. O Bočkově začlenění do vědecké komunity na úrovni celosvětové pak svědčí jednak jeho členství v redakčním kruhu ediční řady *Studies in Slavic, Baltic, and Eastern European Languages and Cultures* založené v roce 2017 ve Spojených státech amerických světově uznávaným slavistou A. Danylenkem, jednak nedávné pozvání k účasti na encyklopedii připravované prestižním nakladatelstvím Brill (*Encyclopedia of Slavic Languages and Linguistics*) a na průvodci po slovanských jazycích připravovaném na univerzitě v Oxfordu (*Oxford Guide to the Slavonic Languages*).

Uchazeč publikuje kontinuálně od nástupu do etymologického oddělení ÚJČ AV ČR v roce 2005. Je autorem dvou monografií. Kniha *Studie k nejstarším romanismům ve slovanských jazycích* (2010) se zabývá nejstarší vrstvou přejatých slov z románského prostředí ke Slovanům, konkrétně ještě v době štěpení praslovanštiny na jednotlivé slovanské dialekty. Přínosná je především tím, že při hledání nejpravděpodobnějšího způsobu přejetí zohledňuje nejen (lidově)latinský, ale také romanistický materiál. Kniha *Praslovanština a jazykový kontakt* (2014) přináší zevrubnou analýzu možných externích vlivů na vývoj praslovanštiny ve světle moderních teorií jazykového kontaktu (více viz v posudcích habilitačního spisu).

Autor pravidelně publikuje odborné články v domácích i zahraničních časopisech (celkem 14, z toho 4 v databázi SCOPUS – *Slavia, Slavica Slovaca, Jazykovedný časopis* – a 6 v databázi ERIH či ERIHplus – *Études romanes de Brno, Naše řeč, Dějiny věd a techniky, Jezikoslovni zapiski* a především nejvýznamnější americký slavistický časopis *Journal of Slavic Linguistics*) a v konferenčních i tematických sbornících (celkem 21, z toho 3 v databázi

WOS). Z celkového počtu 35 odborných statí vyšlo 15 v zahraničí. Editoval 6 konferenčních či tematických sborníků a řadu dalších knižních publikací z dějin lingvistiky (viz výše). Jeho širokou obeznamenost s aktuálním děním v domácí i světové lingvistice dokazuje vysoký počet recenzí a zpráv o nových publikacích (viz příloha 5, odst. xxi).

O uchazečových odborných kvalitách nejlépe svědčí citace a ohlasy na jeho zveřejněné práce, jichž bylo v době podání návrhu na zahájení řízení 89 (viz příloha 6). První Bočkova monografie byla recenzována 4×, z toho 2× v zahraničí, na habilitační spis vyšla recenze ve Švédsku. Téměř polovina citací pochází z publikací vyšlých v zahraničí (Slovensko, Polsko, Slovinsko, Chorvatsko, Rusko, Bulharsko, Rumunsko, Itálie, Německo, Nizozemí – USA).

Součástí vědecké práce je také pořádání konferencí a účast na konferencích. Vít Boček je členem organizačního týmu, který vždy po třech letech pořádá v Brně mezinárodní konferenci *Etymologické symposium Brno* (účastnil se organizace v letech 2005, 2008, 2011, 2014, 2017). Jedná se o nejvýznamnější fórum věnované slovanské etymologii, které je pravidelně navštěvováno etymology z většiny slovanských zemí a řady zemí západoevropských. Kromě toho uchazeč v roce 2017 s kolegy z Ústavu pro archeologii FF UK v rámci projektu Identity v pohybu uspořádal v Praze mezinárodní multidisciplinární konferenci *Language Contact and the Early Slavs*, jejímž cílem bylo propojit bádání o raných Slovanech a jejich jazyce ve třech vědních oborech: lingvistice, archeologii a historii. Společně s dr. T. Klírem nyní připravuje recenzovaný sborník z této akce, jenž vyjde v nakladatelství Winter v Heidelbergu.

S příspěvkem vystoupil Vít Boček na 17 konferencích (mimo jiné v Rakousku, Švýcarsku či Německu).

Kandidát se zapojil celkem do 6 výzkumných projektů. Po účasti na rozsáhlém projektu *Výzkumné centrum staré a střední češtiny* financovaném MŠMT (2005–2011) následovala kontinuální řada 4 projektů podpořených Grantovou agenturou ČR, mezi něž patřil i samostatný postdoktorský grant *Praslovanština v zrcadle jazykového kontaktu: fonologie a gramatika* (2011–2013), jehož hlavním výstupem je habilitační spis. Zatím posledním, aktuálně probíhajícím grantem z této řady je týmový projekt *Staroslověnské dědictví v staré češtině*. Kromě toho v současnosti uchazeč působí jako externí spolupracovník projektu *Identity v pohybu: jazyk, hmotná kultura, náboženství a etnicita v raném středověku* řešeného na FF UK v Praze (2017–2019).

V roce 2017 byl uchazeč zvolen do Rady Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., a stal se jejím místopředsedou. Je také členem Česko-rumunské společnosti.

Shrme-li vědeckou činnost uchazeče, lze říci, že díky výraznému teoretickému, obecně lingvistickému ukotvení významně obohacuje řadu dílčích lingvistických disciplín, mezi nimi především diachronní slavistiku.

Závěr: Vědecká kvalifikace uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru obecná a diachronní lingvistika.

Hodnocení pedagogické způsobilosti uchazeče

Habilitand vyučuje od roku 2010 jako externista na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V bakalářských a magisterských studiích přednáší v několika kurzech zaměřených buď na obecnou lingvistiku, nebo na jazykový kontakt. V prvním případě se jedná o předmět *Úvod do jazykovědy* koncipovaný jako obecně metodologický kurz pro studenty různých oborů Ústavu klasických studií FF MU. V druhém případě jde o výběrovou přednášku o pidžinovém jazyce Lingua Franca pro studenty téhož ústavu a povinný kurz *Latina a řečtina ve vztahu ke slovanským jazykům*, v němž uchazeč seznamuje studenty Ústavu slavistiky FF MU s vlivem klasických jazyků na jazyky slovanské.

Uchazeč byl též školitelem dvou magisterských prací, obě byly úspěšně obhájeny.

Vedle pedagogické činnosti na Filozofické fakultě patří k uchazečovým obecně vzdělávacím aktivitám též psaní popularizačních textů. Je autorem online seriálu *Rendez-vous s jazykem*, v němž v přibližně dvouměsíčních intervalech seznamuje čtenáře s různými jazykovými problémy, předkládá popularizační formou etymologické výklady slov a zprostředkovává rozhovory s významnými lingvisty.

Svou vysokou odbornou kvalifikaci a schopnost přenášet získané vědecké poznatky k posluchačům prokázal v přednášce pro odbornou veřejnost o raných názorech na německý vliv na češtinu v oblasti hláskosloví, která proběhla 20. června 2018 na FF MU.

Závěr: Pedagogická způsobilost uchazeče *odpovídá* požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru obecná a diachronní lingvistika.

Hodnocení habilitační práce uchazeče

Práci posuzoval domácí oponent, doc. Mgr. Miroslav Vepřek, Ph.D., odborník v oblasti historické slavistiky a paleoslovenistiky (Univerzita Palackého v Olomouci), dále oponent z Rakouska, Univ.-Prof. Mag. Dr. Stefan Michael Newerkla (vedoucí ústavu slavistiky Vídeňské univerzity), specialista na areálovou a kontaktnou lingvistiku, a oponentka z Německa, Prof. Dr. Jadranka Gvozdanović (univerzita v Heidelbergu), odbornice na slovanské a další indoevropské jazyky. Všechny tři posudky jsou doporučující. Vyzdvihují mimořádnost práce nejen v domácím, ale i celosvětovém měřítku, autorovu erudici, promyšlenou výstavbu práce a její užitečnost pro historickou slavistiku i kontaktnou lingvistiku. Z řady dílčích postřehů vybíráme následující:

Prof. Newerkla zdůrazňuje šíři zahrnutých výzkumných tradic: „*Nůše prostudované sekundární literatury má velkou váhu, je naplněná nejen samými důležitými publikacemi k dané problematice, nýbrž obsahuje také literaturu skutečně ze všech vědeckých komunit, které se v Evropě a v zámoří významně na slavistickém výzkumu podílejí*“. Za významný přínos práce pak považuje nové propojení směrů, které se dosud vyvíjely paralelně a bez spolupráce: „[autor] svými znalostmi překlenuje a spojuje i různé badatelské směry a tradice, což ukazuje na významnou roli české historické lingvistiky: díky své jazykové bohatosti a zdatnosti i nadále recipuje široké spektrum vědeckých poznatků přímo z originálních zdrojů, které jiní lingvisté stejné generace dnes už často znají jen z překladů“.

Doc. Vepřek vyzdvihuje mimo jiné stylistickou kvalitu práce a v návaznosti na to i didaktický aspekt textu: „*Boček svoji práci předkládá jako podklad k habilitačnímu řízení, tedy k udělení titulu docent, což, jak všeobecně známo, je hodnota vědecko-pedagogická. Musím s potěšením uznat, že k oběma nedělitelným složkám této kvalifikace má habilitand předpoklady, jež jsou reflektovány i v samotném textu práce. Nemám na mysli pouze tu skutečnost, že jeho monografie se jistě stává součástí položek základní studijní literatury slavistických předmětů, ale fakt, že se didaktický přístup k odbornému čtenáři projevuje i v příslušných pasážích posuzovaného textu ... Ostatně už i mnou několikrát výše konstatovaná promyšlenost struktury práce se přetavuje ve srozumitelnou a didakticky náležitou výstavbu textu*“.

Prof. Gvozdanovićovou přivedly v knize prezentované poznatky k navržení možností dalšího rozpracování dílčích otázek. To svědčí o faktu, že kniha se pro jiné badatele stává inspiračním zdrojem k promyšlení jednotlivých témat. Pro ilustraci uvádíme pasáž o aplikaci kontaktologického modelu S. Thomasonové na praslovanštinu: „*As an open desideratum, the diversity of the involved languages would enable a more extensive critical examination of the applied models, especially Thomason's model by which the decisive factors for the outcome of contact change are: typological distance, universal markedness and degree of integration of the involved elements. These factors remained insufficiently defined in previous research and*

it would have been a major achievement to shed more light on them. This will hopefully be left for his future research“.

Prof. Newerkla shrnuje, že „[a]utorova kniha ve srovnání s domácím a zahraničním badatelským okolím jednoznačně vyčnívá jako pozitivní příklad pro práci skutečného odborníka, který dokáže promyslet a zvládnout velké téma a prezentovat ho dokonce v zajímavé a jazykově zručné podobě“.

Prof. Gvozdanović uzavírá svůj posudek slovy, že „Vít Boček demonstrated in his book an impressively comprehensive knowledge of contact linguistics and more generally historical linguistics, accompanied by a high scholarly performance“.

Závěr: Úroveň habilitační práce uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na habilitační práce v oboru obecná a diachronní lingvistika.

Výsledek tajného hlasování komise

Počet členů komise		5
Počet odevzdaných hlasů		5
z toho	kladných	5
	záporných	0
	neplatných	0

Návrh komise

Na základě výsledku tajného hlasování následujícího po zhodnocení vědecké kvalifikace, pedagogické způsobilosti a úrovně habilitační práce uchazeče předkládá komise Vědecké radě Filozofické fakulty Masarykovy univerzity návrh

jmenovat uchazeče docentem v oboru obecná a diachronní lingvistika

V Brně dne 7. 12. 2018

prof. RNDr. Václav Blažek, CSc. ....
podpis

prof. PhDr. Marie Krčmová, CSc. ....
podpis

doc. PhDr. Jiří Rejzek, Ph.D. ....
podpis

doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D. ....
podpis

PD Dr. Harald Bichlmeier .....
podpis